

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra psychologie a patopsychologie

Bakalářská práce

Monika Baslerová

Připravenost dítěte pro vstup do základní školy

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Přípravenost pro vstup do základní školy vypracovala samostatně a použila pouze zdroje uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci dne

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Simoně Dobešové Cakirpaloglu, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a ochotu při vedení této práce.

Poděkování patří také učitelkám, rodičům i dětem ZŠ Boleslava Hrbka a MŠ Leština za ochotu při realizaci výzkumu.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 VYMEZENÍ POJMŮ	7
1.1 Školní zralost	7
1.2 Školní připravenost	7
1.3 Dítě předškolního věku	7
2 ŠKOLNÍ ZRALOST	9
2.1 Tělesná zralost a vývoj	9
2.1.1 Vývoj hrubé a jemné motoriky	10
2.1.2 Grafomotorika a kresba	11
2.1.3 Lateralita.....	13
2.2 Kognitivní zralost a funkce	13
2.2.1 Myšlení a vnímání	14
2.2.2 Paměť a pozornost	15
2.2.3 Řeč	15
2.2.4 Představivost a tvořivost.....	16
2.3 Sociální zralost.....	16
2.4 Emocionální zralost	17
3 PŘIPRAVENOST Z HLEDISKA RVP PV	18
4 VSTUP DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY	19
4.1 Zápis.....	20
4.2 Odklad školní docházky.....	21
4.3 Předčasný vstup do ZŠ.....	21
PRAKTICKÁ ČÁST	23
5 VÝZKUM ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI.....	23
5.1 Úvod do praktické části	23

5.2	Výzkumný vzorek.....	23
5.3	Metody výzkumu	23
5.3.1	Anamnestický rozhovor.....	24
5.3.2	Pozorování.....	24
5.3.3	Orientační test školní zralosti	25
5.4	Výsledky výzkumu	26
5.4.1	Silvie.....	26
5.4.2	Emma.....	27
5.4.3	Miloslav	28
5.4.4	Tomáš	30
5.4.5	Sebastian.....	31
5.4.6	Roman.....	33
5.5	Interpretace výsledků.....	34
	ZÁVĚR.....	36
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	37
	SEZNAM ZKRATEK	40
	SEZNAM PŘÍLOH	41

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma *Přípravenost dítěte pro vstup do základní školy*. Téma školní zralosti a připravenosti je pro dítě předškolního věku i pro jeho rodiče důležitým okamžikem ovlivňujícím jeho budoucí život. V tomto významném životním mezníku, přechodu z mateřské školy do školy základní, se dítě připravuje na zahájení povinné školní docházky. Oproti dřívějším rokům se může zdát přechod dítěte již poněkud snazší díky nově ustanovenému povinnému poslednímu roku předškolní docházky. Ačkoli se děti do školy většinou těší, tento okamžik s sebou pro některé z nich může nést i celou řadu obtíží. Ty se mohou objevit v případě, jestliže není dítě dostatečně zralé pro první třídu. Rodiče by proto měli konzultovat s odborníky případný odklad školní docházky. Takový zásah do života dítěte je potřeba důkladně zvážit, jelikož unáhlený vstup do školy by mohl mít na jeho další vývoj nepříznivý dopad. Totéž se týká i problematiky předčasného vstupu dítěte do základního vzdělávání.

Motivací pro výběr tohoto tématu pro mě bylo především přesvědčení, že jako budoucí učitelka v mateřské škole tuto oblast budu muset podrobně ovládat a dokázat aplikovat do praxe získané informace a dovednosti pro lepší připravenost dětí.

Bakalářskou práci je rozčleněná na část teoretickou a praktickou. Teoretická část obsahuje čtyři kapitoly. V první kapitole se zaměříme na vymezení pojmů školní zralost, školní připravenost a dítě předškolního věku. Ve druhé kapitole se podrobněji budeme zabývat rozbořem jednotlivých složek školní zralosti (zralost fyzická, psychická, sociální a emoční). Ve třetí kapitole nahlédneme na připravenost z hlediska Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Čtvrtá kapitola pojednává o vstupu do základní školy, o zápisu, odkladu i předčasném vstupu. Praktická část zahrnuje pátou kapitolu, ve které se budeme věnovat výzkumu školní připravenosti, jeho cíli, výzkumnému vzorku, metodám, výsledkům výzkumu a interpretaci získaných výsledků.

Cílem teoretické části práce je definovat a uvést klíčové pojmy a poznatky týkající se problematiky školní připravenosti. Cílem praktické části je za pomoci kvalitativního výzkumu zjistit úroveň připravenosti pro vstup do základní školy u vybraných dětí předškolního věku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ

Laickou veřejností jsou často zaměňovány pojmy školní zralost a připravenost, které nejsou úplně totožné, proto je potřeba poukázat na odlišnost jejich významů. Abychom byli schopni lépe porozumět této problematice, uvedeme si na úvod některé základní pojmy.

1.1 Školní zralost

Kolář (2012, s. 145) definuje školní zralost jako *„fyzickou a psychickou připravenost dítěte na školu, která mu umožňuje optimální zapojení do vyučovacího procesu bez nebezpečí ohrožení fyzického a duševního zdraví při školní zátěži.“*

Otevřelová (2016, s. 55) popisuje podobně školní zralost jako *„vnitřní vývojové předpoklady, které se vztahují k funkcím závislých na zrání.“*

Zralostí školní chápou Hartl a Hartlová (2015, s. 708) rovněž *„způsobilost dítěte absolvovat školní vyučování.“*

1.2 Školní připravenost

Pojem školní připravenost se objevuje až v posledních letech převážně v dílech pedagogů. *„Zdůrazňuje ty charakteristiky dítěte, které mají vztah k vnějším, sociálním činitelům a k procesu učení“* (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 304).

Koťátková (2008, s. 114) nahlíží na školní zralost jako na *„způsobilost a stav rozvoje obecných a praktických vědomostí, dovedností a návyků, které umožní dítěti pokračovat ve svém vývoji prostřednictvím školního vzdělávání.“*

Školní připraveností se tedy rozumí veškeré kompetence, které u dítěte rozvíjíme v mateřské škole pomocí učení a konkrétních situací, které si vyzkouší. Tyto potřebné kompetence jsou uvedeny v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (Bednářová, Šmardová, 2010).

1.3 Dítě předškolního věku

V širším pojetí nazýváme předškolní věk jako vývojové období, které začíná narozením (některé zdroje započítávají i vývoj prenatální) a končí nástupem do základní školy. V užším slova smyslu tímto pojmem označujeme vývojové období přibližně od tří do šesti let

věku dítěte. I přesto, že je v této fázi života hlavní náplní dne docházka do mateřské školy, rodinná výchova zůstává stále základem, který je v MŠ jen dále rozvíjen (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Dítě je rozvíjeno pomocí hry, která má v jeho životě nezastupitelnou roli. S jejím využitím usilujeme o dosažení rámcových cílů a osvojení klíčových kompetencí, které jsou přiměřené požadavkům na preprimární vzdělávání (dále viz kapitola 3 Přípravenost z hlediska RVP PV).

2 ŠKOLNÍ ZRALOST

V první kapitole jsme si již objasnili význam školní zralosti. Tyto vnitřní vývojové předpoklady různí autoři dělí odlišně. Někteří (např. Kolláriková, Pupala, 2001; Petrová in Šimíčková-Čížková, 2010) dělí zralost na tělesnou, kognitivní, emoční a sociální, jiní (např. Bednářová, Šmardová, 2010; Otevřelová, 2016) navíc přidávají ještě zralost pracovní. My si podrobněji rozvedeme první čtyři z výše zmíněných.

2.1 Tělesná zralost a vývoj

Zralost tělesná neboli biologická zkoumá tělesné údaje jako je výška nebo hmotnost, dále věk dítěte, zdravotní stav, popřípadě četnost výskytu nemocí, výskyt alergií či jevů jinak limitujících dítě s ohledem na školní požadavky.

Šestileté dítě by mělo vážit zhruba 20 kg a měřit 120 cm. Tato čísla jsou však velmi orientační a musíme je posuzovat individuálně u každého jedince. Co se výšky dítěte týče, je důležité brát v potaz i výšku rodičů. Jestliže rodiče posuzovaného dítěte byli vzrůstem nevysocí, s největší pravděpodobností nemůžeme očekávat, že jejich dítě bude vysoké a naopak. Podobně tomu je též v případě hmotnosti. Dnešní děti, vlivem nadměrné konzumace nezdravých potravin a nedostatku pohybu, mohou dosahovat hmotnosti vyšší než 20 kilo již ve věku dřívějším, než je 6 let. To však neznamená, že dítě mladší s odpovídající váhou je zralé pro vstup do základní školy (Jucovičová, Žáčková, 2014).

Podle Říčana (2014) mají děti vyšší a silnější lehčí vstup do školy, snadněji se začleňují mezi vrstevníky a mnohdy přejímají pozici vůdců. Kromě toho jedinci, kteří jsou pohlednější, si snadněji získávají náklonnost pedagogů. Děti nevyspělé bývají častěji nemocné a hůře se začleňují do kolektivu. Verecká (2002) ve své knize píše, jak je pro dítě a mnohdy i pro jeho rodiče náročné dohánět zameškanou látku. Upozorňuje na skutečnost, že pokud je dítě častěji doma než ve školce, není od věci konzultovat s pediatrem odklad školní docházky kvůli obtížím s imunitou.

Za věkovou hranici pro vstup do základního vzdělávání se považuje věk šesti let, který doporučoval již J. A. Komenský. Dítě nastupující do školy by mělo dovést tohoto věku nejpozději v rozmezí od 1. září do 31. prosince příslušného roku. Rodiče požadující nástup dítěte mladšího šesti let musí doložit speciální odborné vyšetření na základě kterého, byl vstup do školy doporučen. Do primární edukace se může zapojit také dítě sedmileté, jež mělo odklad školní docházky (Petrová in Šimíčková-Čížková, 2010).

Na tělesnou vyspělost též poukazuje výměna dentice, či osifikace zápěstních kůstek, která hraje důležitou roli při nácvičku psaní (Petrová in Šimíčková-Čížková, 2010).

Před nástupem do školy dochází u dítěte z hlediska fyzického zrání k dokončení první strukturální přeměny. Pro tu je příznačný přechod od baculatosti ke štíhlosti, vytáhlosti (Plevová in Šimíčková-Čížková, 2010).

Tělesnou zralost dítěte posuzuje především pediatr, eventuálně další odborníci z řad specialistů. Ukazatelem pro ně může být tzv. filipínská míra. Tato zkouška nás (pouze rámcově) informuje, zda u dítěte došlo k první strukturální přeměně. Metodou ověřujeme, zda dítě přes vzpřímenou hlavu dosáhne pravou rukou na levé ucho, nebo obráceně levou rukou na pravé ucho (Otevřelová, 2016). Obdobným orientačním testem je Kapalínův index. Poměrem výšky (v centimetrech) a váhy (v kilogramech) získáme ideální hodnotu věku, ve kterém by mělo dítě nastoupit do školy (Kropáčková, Ležalová, 2012).

2.1.1 Vývoj hrubé a jemné motoriky

Hrubá motorika

U předškolního dítěte dochází ke zpřesňování pohybů, dokonalejší koordinaci i její plynulosti. Dítě dokáže lehce napodobit nové, pro něj neznámé, pohyby. V tomto období se u něj vytváří i vztah ke sportu. Ke vhodným sportovním aktivitám patří zejména jízda na kole, lyžování, bruslení. V mateřské škole rozvíjíme hrubou motoriku především pomocí pohybů dítěti blízkým a přirozeným. Ty vhodně začleňujeme do tělovýchovných chvil. Mezi takové pohyby patří různé poskoky, přeskoky, lezení po žebříku nebo hody. Koordinace pohybů je uplatňována pravidelně v rámci dne při sebeobslužných činnostech jako je oblékání, svlékání, úklid oblečení, úklid hraček, zavazování tkaniček, hygiena rukou po WC (Šulová, 2004).

Pokud se v hrubé motorice dítěte vyskytují zjevné obtíže, může se jednat o důsledek nekvalitního prožití fáze lezení. Nedostatek nebo dokonce absence období lezení totiž negativně ovlivňuje spolupráci jednotlivých mozkových hemisfér. Dítě při lezení propojuje obě mozkové polokoule. Pro pohyb je potřeba kombinovat horní pravou vzájemně s dolní levou a naopak. Propojení hemisfér podporuje taktéž příznivý psychický vývoj dítěte (Otevřelová, 2016).

Jemná motorika

Jemnou motorikou se rozumí veškeré manipulační činnosti, které jsou vykonávány s drobnými předměty za pomoci drobných svalových skupin. Motoriku ruky značně ovlivňuje právě probíhající osifikace zápěstí, která je dokončena okolo sedmi let. Jestliže dítě chybuje v oblasti hrubé motoriky, je velmi pravděpodobné, že tyto nedostatky ovlivní i úroveň jemné motoriky (Šulová, 2004; Vyskotová, Macháčková, 2013).

Zapojování hmatu, navlékání korálků, zapínání knoflíků i práce s nejrůznějším materiálem pomáhají dítěti učit se jemnějším a přesnějším pohybům. Dítě baví především různorodost materiálů a pomůcek, se kterými může pracovat. Z pomůcek, které rozvíjí jemnou motoriku můžeme jmenovat plastelínu, keramickou hlínu, kostky, stavebnice, knoflíky, korálky, kamínky (Šulová, 2004).

2.1.2 Grafomotorika a kresba

Grafomotorika

„Grafomotorika je soubor senzomotorických činností, které jedinec vykonává při kreslení a psaní“ (Doležalová, 2016, s.21). Vhodné pracovní návyky (uvolňovací cviky, správné sezení, úchop tužky) přispívají k řádnému osvojení této dovednosti (Bednářová, Šmardová, 2006).

Úchop tužky

Přesný úchop tužky je klíčovým aspektem pro nácvik psaní. Pokud si dítě zautomatizuje držení tužky s chybou, jen velmi těžce se později úchop přeučuje. Proto je opravdu podstatné dítě v této činnosti pravidelně kontrolovat. Psací potřeba (tužka, pastelka, fix, pero, štětec) je ovládána třemi prsty, jedná se o palec, ukazováček a prostředníček dominantní ruky. Správný úchop se nazývá špetkový, z tohoto důvodu je tedy vhodné nácvik trénovat při cukrování, solení, sypání písku, navlékání korálků tupování apod. Pro vhodný úchop tužky byla vyvinuta speciální pomůcka nazvaná trojhránek. Jde o nástavec, který se aplikuje na tužku a usnadňuje tak její držení. Postavení prstů by mělo být následující: palec přidržuje psací potřebu z boku, ukazováček shora a prostředníček ji podpírá posledním článkem prstu. Prsty by měly tužku svírat ve vzdálenosti 2-3 cm od špičky hrotu a její vrchní konec by měl směřovat k rameni. Prsteníček a malíček se na úchopu nepodílejí, jsou lehce ohnuty (Budíková et al., 2004; Doležalová, 2016; Kucharská, Švancarová, 2017).

Správné sezení

Správné sezení je zásadní pro optimální kresebný či psací výkon. Špatné návyky při sezení mohou vést k různým vadám zad a páteře, proto bychom měli sezení věnovat patřičnou pozornost. Dítě by mělo sedět na celé ploše židle, chodidla mít celá na podlaze a stehna s lýtky svírat úhel 90°. Trup dítěte má být mírně nakloněný nad stolem, nicméně prsa se nesmí dotknout lavice. Hlava se nachází ve vzdálenosti přibližně 30 centimetrů od stolu, je mírně nakloněná. Lokty by měly být rovněž mírně pokrčené, předloktí položená na stole. Váha těla je rozprostřena na ploše sedadla, nesmí být přenesena na předloktí (Budíková et al., 2004; Doležalová, 2016).

Uvolňovací cviky

Pro kreslení a psaní má význam také uvolnění celé paže i prstů, na které bychom neměli nikdy zapomínat. Uvolňovat začínáme od ramenního kloubu, až později můžeme uvolňovat kloub loketní. Prsty uvolňujeme střídavým máváním jednotlivých prstů, otevíráním a zavíráním dlaně, různým mačkáním předmětů či dokonce hrou na klavír. U grafomotorických cviků postupujeme vždy od málo náročných ke složitějším cvikům, od větších tvarů k menším. Zpočátku můžeme malovat jen do vzduchu, do písku, obtahovat prstem. Později se pokračuje s balicím papírem umístěným na zemi. Tyto cviky se skládají z různých oválů, spirál, kruhů, vlnovek, osmiček. Dobře poslouží i jednotahné uvolňovací cviky (Budíková et al., 2004; Bednářová, Šmardová, 2006).

Kresba

Obrovský význam v životě dítěte zaujímá kresba. Kresba je nástrojem sloužícím k vyjádření pocitů či jevů, které dítě není schopné popsat slovy (Pugnerová In Šmelová et al., 2012). Na základě obsahu dětské kresby Uždil (2002) rozděluje kreslíře na dva hlavní typy – extrovertní a introvertní. V extrovertní kresbě dítě usiluje o objektivnost, snaží se vystihnout situaci v celém kontextu. Kresba introvertního kreslíře nás naopak může překvapit silnou expresí, ve které je určujícím obsahem zážitek dítěte. Diferencovat můžeme odlišnosti v kresbě napříč pohlavími. Chlapecká kresba je většinou založena na funkčnosti. Chlapci tudíž nakreslí postavu, která velké ruce, nohy, nezaměřují se příliš na detail. Dívčí kresba bývá pečlivější, propracovanější, a naopak zaměřená hlavně na detaily. Dívky nakreslí postavu, pro kterou jsou typické výraznější oči, drobnější ruce i nohy (Klégrová, 2003). Kresbu můžeme vnímat taky jako diagnostický nástroj, proto bývá součástí různých testů zjišťujících školní zralost.

2.1.3 Lateralita

Lateralitou chápeme přednostní užívání jednoho z párových orgánů. Preference jednoho orgánu nad druhým se odvíjí od převládající mozkové polokoule. Protože dochází ke křížení nervových drah, praváci mají převládající levou hemisféru, avšak leváci zase pravou. Dominantní orgán je orgánem hlavním, druhý z nich je orgánem pomocným. Může se jednat o ruce, nohy, oči či uši, nicméně ve vztahu ke školní připravenosti je důležitá především lateralita ruky a oka. Dominantní horní končetinu poznáme tak, že pohyb vykonává, submisivní ruka je pouze pomocná. Lateralitu ruky můžeme rozlišit na pravorukost, levorukost, a nevyhraněnost. Nevyhraněnost neboli ambidextrie se v poslední době objevuje stále častěji a jde o dovednost využívat obě ruce stejně obratně. Vyhraňování lateralit je pozvolný proces. Ve věku od pěti do sedmi let dítě přednostně uchopuje předměty do šikovnější ruky, nicméně úplné vyhranění nastává daleko později, to až kolem deseti let. V dřívějších dobách bylo vnímáno za normální leváky přeučovat. Nyní tomu tak již není, protože byl zjištěn záporný dopad přeučování na další vývoj jedince. Konkrétněji má přeučování neblahý dopad na chování, objevují se poruchy řeči a neurotické obtíže (Bednářová, Šmardová, 2006; Kucharská, Švancarová, 2017).

Lateralitu oka poznáme podle toho, kterým okem se dítě dívá do kukátka nebo krasohledu. Souhlasnou lateralitou označujeme situaci, kdy dítě upřednostňuje ruku a oko na stejné straně těla, kdežto lateralitou zkříženou máme na mysli dominanci ruky na jedné straně a oka na straně opačné (Kucharská, Švancarová, 2017).

K diagnostikování lateralit je potřeba hlavně soustavného a cílevědomého pozorování. Všíáme si spontánní hry, manipulační činnosti, kresby, sebeobsluhy. Při diagnostice lateralit se hojně používá Zkouška lateralit od Matějčka a Žlaba. Tento test pojímá deset úkonů zjišťujících lateralitu rukou, dva úkoly zaměřené na lateralitu očí, čtyři činnosti pro nohy a jednu aktivitu na uši. Pro přiblížení činností uvedeme vybrané úkoly – vkládání korálků do lahvičky, vkládání klíče do zámku, zatleskání, průhled kukátkem (Bednářová, Šmardová, 2006).

2.2 Kognitivní zralost a funkce

Kognitivní zralost taktéž bývá nazývána zralostí psychickou nebo duševní. Poznávací (kognitivní) proces vyjadřuje psychickou činnost člověka, která umožňuje poznávání a učení dítěte. Zahrnuje v sobě myšlení, vnímání, paměť, pozornost, řeč a v neposlední řadě i představivost (Nádvorníková, 2011).

2.2.1 Myšlení a vnímání

Podle teorie kognitivního vývoje Jeana Piageta se dítě od dvou do sedmi let věku nachází ve fázi předoperační. Tato fáze se dále člení na fázi symbolického, předpojmového myšlení (2-4 roky) a fázi názorného, intuitivního myšlení (4-7 let). Pro myšlení dítěte zralého na školu je charakteristické ještě určité zkreslení, neschopnost chápání souvislostí. Počátky logického myšlení vázané na konkrétní realitu se objevují později, tj. až okolo sedmého roku života na prahu základního vzdělávání (Vágnerová, 2012).

Jucovičová a Žáčková (2014) ve své knize vysvětlují, že dítě začíná rozlišovat nejen celek, ale i jeho jednotlivé části, všímá si rozdílů mezi nimi i detailu. Je schopno operací jako je analýza, syntéza a srovnávání. Z počátku tyto operace závisí obzvláště na názornosti. Při třídění se zaměřuje především na signifikantní znaky jako jsou barva či tvar. S přibývajícím věkem zvládne na základě souvislostí porozumět, že některé pojmy spojují společné znaky, jež můžeme označit společným nadřazeným slovem. Avšak problémem, který se tady může objevit je tzv. předčasné zevšeobecňování. Jedná se o jev, kterým dítě usuzuje danou vlastnosti či společný znak na základě své jediné zkušenosti (Plevová in Šimíčková-Čížková, 2010). Prezentismus znamená, že myšlení je vázáno na přítomnost. To, co dítě vidí je pravdivé a reálné, protože se o jeho skutečnosti může na vlastní oči přesvědčit (Vágnerová, 2012). Rozvoj dětského myšlení podporuje zvědavost a všetečné otázky, na které dospělí častokrát nemají uspokojivé odpovědi. Otázka „Proč?“ se stala prostředkem k porozumění příčin jevů (Šulová, Ležalová, 2012).

Dovednost rozlišování detailů ve zrakové i sluchové percepci dítě připravuje hlavně na čtení a psaní. Nezbytnost rozlišit velká a malá písmena, určit hlásky na začátku nebo na konci slova, to všechno by mělo dítě ovládat již v mateřské škole (Klégrová, 2003).

Vnímání prostoru a času úzce souvisí s úrovní motoriky a smyslů. Orientaci v prostoru určují osy předo-zadní, pravo-levá a horno-dolní. Je zajímavé, že potíže s prostorovou orientací se mohou projevit i u oblékání dítěte. Pokud má dítě obtíže s chápáním pojmů označujících uspořádání, jen velmi těžce zvládne určit rub a líc na oblečení. Orientaci v čase dítěti ulehčují rituály, které ho učí časové posloupnosti, pořadí úkonů i organizaci (Bednářová, Šmardová, 2010). Rutina představuje každý den se opakující sekvenci aktivit. V rámci dne ve školce se jedná o pravidelnost v pořadí jednotlivých činností. Dítě díky rituálům ví, co má očekávat a podle toho se i chová. Nicméně denní režim by měl být natolik flexibilní, aby odpovídal požadavkům a potřebám dětí (Essa, 2012).

2.2.2 Paměť a pozornost

Průcha a Kotátková (2013) popisují paměť dítěte předškolního věku jako bezděčnou a konkrétní. Již kolem pátého roku se začínají objevovat základy záměrné paměti, nicméně dítě si nadále nejlépe pamatuje to, co si prožije a co ho zaujme. Dítě v paměti uchová rovněž stále se opakující informace. Mechanická paměť v tomto věku zajišťuje základ pro získávání informací.

S pamětí související pozornost je v předškolním věku označována za krátkodobou a bezděčnou, nicméně u staršího předškoláka by soustředěnost na úlohu měla dosahovat již nejméně doby 15-20 minut. Zralé dítě poznáme tak, že se samo soustředí na daný úkol, má radost z poznávání (Otevřelová, 2016). Ke zlepšení pozornosti a práce schopnosti napomáhá vhodná motivace, osobní zkušenost či určitá míra samostatnosti. Samostatná práce v procesu učení ve velkém ovlivňuje jak pozornost, tak i paměť. Pozornost dělíme na výběrovou (vybíráme si, co se nachází v centru pozornosti, co v centru není leckdy nevnímáme vůbec), individuální (každý člověk vnímá jiným způsobem) a situační (pozornost může být odlišná v závislosti na aktuální situaci, je potřeba vnímat situační kontext) (Nádvorníková, 2011).

2.2.3 Řeč

Řečový projev dítěte je nyní kvalitnější, plynulejší, obsáhlejší než dříve. Pojímá již i souvětí, zdokonaluje se výslovnost. Slovní zásoba prochází přeměnou kvantitativní, rozsah slov stoupá z dřívějších přibližně 2 000 slov na nynějších 3 000. Řeč má složku komunikativní, kognitivní, expresivní a regulační. Prostřednictvím verbální komunikace se dítě dorozumívá se svým nejbližším okolím, vyjadřuje své pocity, názory či znalosti. Řeč občas slouží také k regulaci chování. Na ukázkou si můžeme představit situaci, kdy dítě osloví cizí člověk. Dítě nahlas vysloví formuli „Nesmím se bavit s cizími lidmi“ a podle tohoto zvnitřněného vyjádření se i zachová (Šulová, Ležalová, 2012; Vágnerová, 2012).

Říčan (2014) mluví v souvislosti s verbální komunikací o tzv. egocentrické řeči. Tou je myšlen rozhovor mezi dvěma předškoláky, kdy si sice děti neskáčou do řeči, nicméně každý z nich mluví o tom svém. Dialog ztrácí smysluplnost, logicky nenavazuje a tvoří ho spíše dva na sobě nezávislé monology.

Pakliže se objevují v ústním projevu nedostatky, je potřeba zahájit včasnou logopedickou péči, která může zmírnit či zredukovat chyby v řeči (Kutálková, 2005).

2.2.4 Představivost a tvořivost

Dětská představivost je velmi široká a bohatá, nemá hranic ani mezí. Imaginace v předškolním věku mívá určité mezery. Protože je pro dítě mnohdy obtížné odlišit skutečnost od fantasmie, objevují se tzv. konfabulace. Jde o smyšlenky, pro které je příznačné, že jim dítě věří a tvrdí, že jsou pravdivé. Důležité je odlišit záměrné lhaní od těchto smyšlenek. Za konfabulace nesmíme dítě nikdy trestat (Šulová, 2004).

Děti nejsou jen pasivními příjemci, nýbrž aktivními subjekty svého poznávání. Seznamování se světem probíhá skrze činnosti, které si děti samy vyzkouší, co vyrobí. Fichnová a Szobiová (2012) popisují zásady pro podporu tvořivého myšlení:

- Nehodnotit (nesmíme dítěti říkat, že něco neudělalo, jak mělo, naopak bychom měli povzbuzovat a podporovat odlišnost);
- Dobrovolnost (dítě nikdy nesmíme do aktivity nutit, jestliže se chce účastnit dané aktivity, tak se samo zapojí);
- Bezpečí (chválíme, podporujeme, povzbuzujeme, pro větší pocit bezpečí umožníme spolupráci s kamarádem atp.);
- Humor (snažíme se vyvolat radost, je ale potřeba zabránit zesměšňování);
- Potěšení ze hry (aktivita jako taková, by měla přinášet potěšení, není důležitý pouze výsledek, ale i cesta k němu);
- Pochvala (chválíme jakýkoliv originální postup či myšlenku o odlišné řešení);
- Hra (všechny aktivity a činnosti v dětském věku musí být prováděny hravou formou)

2.3 Sociální zralost

Dítě vstupující do školy by mělo vykazovat známky sociální vyspělosti. Odloučení od rodiny je důležitou dovedností, která se nacvičuje od útlého věku v mateřské škole. Dítě se postupně učí být samostatné a spoléhat se samo na sebe. Vedle odloučení je zapotřebí přijmout i sociální role lišící se od rolí, na které bylo dítě zvyklé. Nově bude dítě postaveno do pozice žáka, spolužáka. Z nových rolí plynou i nová očekávání na chování. Můžeme si zde uvést například nutnost podřídit se autoritě učitelky, najít si své místo ve třídě, navazovat nová přátelství (Langmeier, Krejčířová, 2006).

U dětí stále převládá především soutěživost. Schopnost kooperace se vyvíjí především pod vlivem učitelky, která spolupráci ve třídě podporuje prostřednictvím vhodných aktivit (Průcha, Kořátková, 2013). Na základě společné práce se děti učí prosociálnímu chování. Mezi prosociální vlastnosti řadíme soucit, obětavost, toleranci, solidaritu aj. (Matějček, 2013).

Bednářová a Šmardová (2010) uvádějí, že sociální dovednosti ve velké míře ovlivňují zahájení školní docházky. Děti zralé pro školu snadněji navazují kontakty, jsou lépe přijímané ostatními, rychleji se orientují a adaptují na nové prostředí. Adaptace může být naopak obtížnější, jestliže má dítě výrazné potíže při komunikaci, pokud nerespektuje pravidla, autoritu učitele, nebo zda se těžko vyrovnává s neúspěchem (neutišitelnost, agrese, nechce pokračovat v činnosti). Špatné prospívání v oblasti sociální vede u dítěte k pocitům méněcennosti a úzkosti, někdy může dokonce vyústit až v šikanu či dokonce strach chodit do školy.

2.4 Emocionální zralost

Pro předškolní dítě je typickým atributem prožívání egocentrismus, emoční labilita a impulzivita. Tyto rysy pod vlivem školních nároků postupně mizí. Dítě je k žádoucímu chování motivováno vidinou pochvaly buď ze strany rodičů nebo učitelky (Kolláriková, Pupala, 2001).

Pod vlivem egocentrismu dítě dříve nebylo schopné porozumět emocím druhých, všechno bylo vázáno pouze k vlastní osobě a vlastním pocitům. S nepochopením se setkávalo v situacích, kdy se jeho emoce neshodovaly s emocemi lidí kolem něj. V závislosti na zrání CNS je na konci předškolního vzdělávání dítě natolik vyspělé, že již chápe určitou odlišnost v prožívání mezi ním a ostatními. Emocionální prožívání ovlivňuje také nově nabytá schopnost hodnocení. Dítě se samo na sebe zlobí za své činy, kritizuje se, lituje se za své výkony. S emocemi dítěte souvisí i dovednost dodržovat pravidla, sociální normy. Tyto normy dítě přejímá zpočátku v mateřské škole, kde se učí základním pravidlům, kterými se ve společnosti řídíme (zdravíme se, poděkujeme, poprosíme atd.). Jakmile dojde k překročení norem, nastupuje zde poprvé svědomí (Šulová, Ležalová 2012).

Říčan (2014) uvádí, že svědomí má zpočátku nejprve negativní charakter, pro který je příznačná podoba zákazů, vyznačuje se náhodností a různorodostí, jeho pozornost se zaměřuje na aktuální prožívání. Příkladem může být snaha nevylít polévku, nerozbít vázu, nezamazat se od barvy. Povahu dětského svědomí výstižně objasňují slova Šulové a Ležalové (2012, s. 23): „Často má dítě tak **přísné vlastní svědomí**, že jde raději na sebe žalovat dospělému a očekává trest, než by se dále potýkalo s vlastními pocity viny.“

3 PŘIPRAVENOST Z HLEDISKA RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) je kurikulární dokument, který upravuje požadavky a podmínky pro předškolní vzdělávání. RVP PV funguje na úrovni státní, na úrovni školní si podle něj každá škola vytváří svůj vlastní školní vzdělávací program (ŠVP). Cíle předškolního vzdělávání představují čtyři cílové kategorie, které jsou formulovány v podobě záměrů a výstupů. Jedná se o rámcové cíle, klíčové kompetence, dílčí cíle a dílčí výstupy. Podle úrovně se cíle ještě dále dělí na obecné a oblastní. Jestliže dochází k naplňování záměrů vzdělávání, je dosahováno rovněž i výstupů (RVP PV, 2018).

Rámcové cíle mají podobu obecných záměrů, ty rozvíjí dítě po všech stránkách (fyzické, psychické i sociální). Mezi rámcové cíle patří rozvíjí učení a poznání dítěte, osvojení si základů hodnot, na kterých stojí naše společnost a získání určité osobní samostatnosti. Protože jde o důležité záměry, učitel by měl ve své každodenní činnosti s dětmi tyto cíle zohledňovat a směřovat k jejich plnění. Na rámcové cíle navazují klíčové kompetence (RVP PV, 2018).

Klíčové kompetence v kurikulu stanovují vědomosti, dovednosti a postoje, které jsou pro dítě dosažitelné na konci předškolního vzdělávání. Jedná se o výstupy, jež jsou důležité při každodenním uplatnění jedince ve společnosti. Řadíme k nim kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské. Klíčové kompetence pro preprimární vzdělávání jsou pouze elementární cílové stavy. To znamená, že by tyto základy měly být dobře osvojené, aby docházelo nadále k příznivému vývoji dítěte (RVP PV, 2018).

Dílčí cíle a dílčí výstupy jsou definovány na úrovni oblastní. Oba tyto cíle jsou determinovány vzdělávacími oblastmi biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Nicméně rozdílem mezi nimi je, že dílčí cíle jsou vymezeny formou záměrů (tak jako cíle rámcové), kdežto dílčí výstupy jsou formulovány jako výstupy (tak jako klíčové kompetence) (RVP PV, 2018).

Vzdělávací obsah koresponduje s výše uvedenými cíli a je rozdělen do pěti oblastí: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět. Každá z těchto oblastí dále obsahuje dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídku, očekávané výstupy a v poslední řadě rizika. Tyto kategorie se liší v závislosti na zvolené vzdělávací oblasti. Vzdělávací nabídka má formu činností, které učitel dítěti nabízí. Očekávané výstupy vyjadřují, čeho konkrétně z dané oblasti je dítě schopno na konci předškolního vzdělávání. Formulace rizik je pro učitele nápomocná zejména jako upozornění, jež poukazuje na faktory nepříznivě ovlivňující vzdělávací záměry (RVP PV, 2018).

4 VSTUP DO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Zahájení povinné školní docházky je pro dítě významným milníkem v jeho dosavadním životě. Přechod do školních let dítě většinou vítá. Těší se na školu, paní učitelku a kamarády. Pozor si ale musíme dát na to, aby na dítě nebyl vyvíjen tlak, ať ze strany učitelek, rodičů či ostatních dítěti blízkých osob.

Děti bychom neměli strašit ani zápisem ani školou. Vhodné je dopředu seznámit dítě se ZŠ, do které bude denně docházet. Základní školy pořádají pro budoucí školáky mnoho různých akcí, na kterých se dítě může se školou blíže poznat. Mezi nejčastěji využívanou příležitostí k seznámení patří dny otevřených dveří. Prostřednictvím těchto dnů dítě zjišťuje, že se nemusí ničeho obávat a již při zápisu tak jde do známého prostředí (Jucovičová, Žáčková, 2014).

V České republice podle školského zákona vychází vstříc svému dalšímu vzdělávání děti, které do zahájení školního roku dosáhly věku šesti let. Výjimky tvoří děti starší s odkladem školní docházky, nebo také děti mladší předčasně zahajující základní vzdělávání (§ 36 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)).

Dítěti, které v dřívějších letech mateřskou školu nenavštěvovalo, mohl být navržen odklad hlavně z příčiny sociální nezralosti. Rodičům byla proto v takových případech doporučena každodenní docházka dítěte do MŠ (Kropáčková, 2008). Vstup do základní školy tak již nyní usnadňuje od školního roku 2017/2018 zákonem stanovené povinné předškolní vzdělávání. Povinný předškolní rok v MŠ platí pro dítě, jež před zahájením školního roku dosáhlo věku pěti let, pokud není stanoveno jinak (§ 34 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)). Rozsah povinného předškolního vzdělávání je určen ve vyhlášce č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. „Povinné předškolní vzdělávání se stanovuje v rozsahu nepřetržitých 4 hodin ve dnech, v nichž je dána povinnost předškolního vzdělávání“ (vyhláška č. 14/2005 Sb., § 1c, odst. 1, s. 2). Čas počátku vzdělávání určuje ředitel mateřské školy. Ten je povinen tento počátek uvést ve školním řádu. Zpravidla je počátek vzdělávání stanoven v rozmezí od 7 do 9 hodin (vyhláška č. 14/2005 Sb., § 1c).

Vstup do ZŠ ulehčují také přípravné třídy. Podle školského zákona mohou navštěvovat přípravné třídy základních škol děti, u kterých se předpokládá, že by tato přípravná třída mohla vyrovnat jejich vývoj. Přednostně jsou do těchto tříd zařazovány děti, kterým byl udělen odklad školní docházky (§ 47 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon). Podle vyhlášky č. 48/2005 Sb., Obsah vzdělávání je sice součástí ŠVP, nicméně je podřízen RVP PV. Počet vyučovacích hodin

je totožný jako v první třídě základní školy a upravuje je RVP ZV. Maximální počet dětí vzdělávajících se v přípravné třídě je 15.

4.1 Zápis

Zápis dítěte do první třídy základní školy je prvním krokem k zahájení povinné školní docházky. Zápis spojuje jeho dosavadní vzdělávání (ve škole mateřské) a vzdělávání budoucí (v základní škole). Úlohu zápisu lze chápat také jako snahu o bližší seznámení se s dítětem. Je to důležitý okamžik, kdy se posuzuje, zda je dítě dostatečně zralé a připravené pro první třídu (Kropáčková, 2008).

Je zřejmé, že by dítě u zápisu mělo zvládnout odpovědět na jednoduché otázky (jak se jmenuje, kolik má let, kde bydlí, jestli má sourozence atp.) Učitelé zjišťují také schopnost odloučení se od rodičů, dovednost řešit zadané úkoly. Dítě by se mělo již optimálně vyjadřovat a správně vyslovovat, rozeznat u slova první a poslední hlásku, přednést básničku či písničku, orientovat se v prostoru a v pořadí prvků, složit jednoduchou skládačku či se soustředit na zadaný úkol. Z prematematických dovedností se jedná například o schopnost třídění, porovnávání, napočítání do deseti, jednoduché sčítání a odčítání. V oblasti sociální by dítě bez problému mělo být schopno navázat kontakt, nebát se na cokoli zeptat se, začlenit se do třídy mezi vrstevníky. Problém by mu neměla dělat ani hrubá a jemná motorika, dítě by mělo být u zápisu již přiměřeně pohybově i manipulačně zručné. Všechny z výše uvedených schopností a dovedností by dítě mělo ovládat již v době před zápisem, ne se je cíleně učit pouze na zápis jako takový (Kropáčková, 2008; Bednářová, Šmardová, 2010).

Podle školského zákona musí zákonný zástupce dítě přihlásit k zápisu v rozmezí od 1. - 30. dubna kalendářního roku, ve kterém dítě bude nastupovat do první třídy ZŠ. Spádová škola je taková, která je dítěti dána místem jeho trvalého bydliště. Tato škola přednostně přijímá žáky, kteří spadají pod její školský obvod. Nicméně zákonný zástupce má možnost vybrat pro své dítě i jinou než spádovou školu. V takovém případě kontaktuje ředitel školy vybrané rodiči ředitele školy spádové. Nejpozději by tak měl učinit do konce měsíce května příslušného roku, ve kterém dítě započne školní docházku.

Zákonný zástupce dítěte musí k zápisu donést svůj občanský průkaz a rodný list dítěte (Jucovičová, Žáčková, 2014). Organizaci a průběh zápisu upravuje vyhláška ke školskému zákonu č. 48/2005 Sb. § 3a. Podle této vyhlášky se zápis skládá z formální části, rozhovoru a různých činností s dítětem. Rozhovor s dítětem může trvat maximálně 20 minut, různé aktivity a hry vytvořené pro dítě mohou trvat nanejvýš 60 minut. Škola volí pro posouzení

školní připravenosti takové činnosti, kterými lze v průběhu zápisu orientačně posoudit úroveň připravenosti.

4.2 Odklad školní docházky

Důležitou problematikou spojenou se vstupem do základní školy je tematika odkladu školní docházky. Takovéto rozhodnutí je potřeba důkladně promyslet, poradit se s příslušnými odborníky a obrátit se na ně s prosbou o vyšetření dítěte. Jestliže je dítě shledáno nezralé pro vstup do školy, rok odkladu mu tak nabízí ideální šanci pro dozrání. Na druhou stranu je však potřeba nepromarnit nejvhodnější okamžik vstupu, který by mohl být odkladem zničen. U dítěte, které bylo pro školu zralé, ale byl mu udělen odklad, může následně dojít k regresi či ztrátě zájmu o učivo (Kropáčková, 2008; Jucovičová, Žáčková, 2014).

Školní docházka může být podle zákona odložena dítěti v takové situaci, pokud dítě není dostatečně tělesně nebo duševně vyspělé, jestliže o to požádá zákonný zástupce dítěte. Žádost o odklad musí být podána v období zápisu dítěte do základního vzdělávání. Školní docházku dítěti odloží ředitel příslušné školy v případě, zda je k žádosti přiloženo doporučení školského poradenského zařízení (například pedagogicko-psychologické poradny) a odborného lékaře (či klinického psychologa). Dítěti lze avšak odložit školní docházku maximálně do doby, než dosáhne dítě v příslušném školním roku věk osmi let (§ 37 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon).

Dodatečný odklad

Podle § 37 odst. 3 školského zákona může rozhodnout ředitel školy se souhlasem zákonného zástupce o dodatečném odkladu dítěte. K takovému kroku se ředitel ve spolupráci s rodiči uchýlí tehdy, jestliže se v průběhu prvního pololetí objeví u dítěte nezralost negativně ovlivňující jeho vzdělávání. Dítěti v tomto případě může být odloženo plnění povinné školní docházky až na další školní rok.

4.3 Předčasný vstup do ZŠ

Opakem odkladu školní docházky je předčasný vstup do základního vzdělávání. Podle ustanovení § 36 odst. 3 školského zákona může být povolen předčasný vstup dítěti již od září daného školního roku, jestliže v období od září do konce června toto dítě dovrší věku 6 let. Podmínkami pro umožnění dřívějšího vstupu dítěte do ZŠ jsou přiměřená tělesná a duševní zralost, žádost zákonného zástupce o předčasný vstup, doporučující posudek

školského poradenského zařízení a v případě narození mezi lednem a koncem června navíc i doporučení odborného lékaře.

Langmeier a Krejčírová (2006) se shodují, že dítěti, které vstupuje do základní školy předčasně, ačkoliv může být velmi nadané, může chybět pro bezproblémový vstup i schopnost ovládní. Sebeovládání podléhá biologickému zrání, které u dítěte s předčasně zahájenou školní docházkou není natolik vyvinuté, třebaže v jiných oblastech nijak nezaostává.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI

5.1 Úvod do praktické části

Cílem praktické části této práce bylo za pomoci kvalitativního výzkumu zjistit úroveň připravenosti pro vstup do základní školy u vybraných dětí předškolního věku. Výzkum proběhl v únoru 2020. Byly položeny tyto výzkumné otázky:

1. Ve které z pozorovaných oblastí budou děti zaostávat nejčastěji?
2. Jakou úroveň jemné motoriky a vizuomotoriky budou děti vykazovat?

V praktické části své práce využívám kvalitativní přístup. Ten je definován jako „*proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu*“ (Švaříček, Šeďová, 2007, s. 17).

Kvalitativní výzkum využívá při své práci spoustu různých metod, jež jsou zaměřeny na komplexní poznání jedince jako celku (Svoboda et al., 2015).

5.2 Výzkumný vzorek

Mým výzkumným vzorkem, díky mé vybrané výzkumné strategii, je menší počet respondentů. Celkový počet vybraných dětí je 6. Jedná se o 4 chlapce a 2 dívky.

Realizace výzkumu probíhala v MŠ Leština v rámci mé souvislé pedagogické praxe. Mateřská škola je součástí příspěvkové organizace Základní škola Boleslava Hrbka a Mateřská škola Leština. Zřizovatelem je obec Leština. Šetření se zúčastnilo 6 vybraných dětí předškolního věku ze třídy Žabiček. Třídu navštěvují věkově smíšené děti. Počet dětí ve třídě je 26.

5.3 Metody výzkumu

V závislosti na zvoleném cíli praktické části práce jsem použila níže uvedené výzkumné metody.

5.3.1 Anamnestický rozhovor

Rozhovor je hojně využívanou výzkumnou metodou, která může tazateli poodhalit informace z vnitřního světa dotazované osoby. Při dotazování se začíná od jednodušších otázek a postupuje se k těm složitějším. Interview bylo řízeno a zaměřeno na získání údajů z rodinné a osobní anamnézy dítěte. Anamnézou se rozumí získávání informací z minulosti vyšetřované osoby. Tyto znalosti se sice vztahují k dřívějšímu životu jedince, nicméně nám mohou objasnit aktuální situaci, ve které se vyšetřovaný nachází. Podle zdroje informací můžeme anamnézu rozčlenit na autoanamnézu a heteroanamnézu. Autoanamnéza (nazývána rovněž jako subjektivní anamnéza) je takové zjišťování údajů, kde zdrojem informací je samotný vyšetřovaný jedinec. Naopak u heteroanamnézy nám potřebné údaje sděluje osoba, která dítě dobře zná. Může se jednat například o rodiče, učitele, pediatra či jinou osobu dítěti blízkou. Rozhovor byl zvolen polostrukturovaný. Jedná se o takový rozhovor, který má předem vymezený záměr i otázky, nicméně není nutné dodržovat přesné pořadí otázek (Svoboda et al., 2015).

Dialog proběhl s učitelkou MŠ, která učí ve třídě předškolních dětí vybraných k tomuto výzkumu. Učitelka odpovídala na otázky týkající se nukleární rodiny, raného vývoje a zájmů konkrétních dětí. Informace z těchto oblastí jsem si průběžně zaznamenávala, aby později nedošlo k nejasnostem či zkreslení.

Otázky rozhovoru:

1. Žije dítě v úplné rodině?
2. Kolik má dítě sourozenců? Jaké je pořadí sourozenců?
3. Prodělalo dítě pouze běžná dětská onemocnění, nebo i nějaké vážnější choroby?
4. Jaké má dítě zájmy, záliby?
5. Projevují se u dítěte nějaké potíže?

5.3.2 Pozorování

Metoda pozorování je nejpřirozenější způsob získávání informací o předmětu zkoumání. Data o předmětu jsou zprostředkována prostřednictvím smyslového vnímání. K zaznamenávání získaných dat není rovněž potřeba žádných speciálních pomůcek. Díky těmto faktorům patří pozorování k oblíbeným diagnostickým metodám. Pozorování je záměrné, plánovité a cílevědomé, proto je potřeba dodržovat zásady plánovitosti, systematičnosti, přesnosti a objektivity (Svoboda et al., 2015).

V této práci jsem využila pozorování zaměřeného. Jedná se o metodu, ve které se řídíme předem stanoveným záměrem. Pozornost je tedy zaměřena na výskyt námi sledovaných oblastí. Naopak oblasti, které nejsou podstatné pro náš záměr, vůbec nesledujeme. Podle dělení pozorování z hlediska časového bylo použito pozorování dlouhodobého, jež můžeme charakterizovat jako opakovaný kontakt s předmětem výzkumu (Svoboda et al., 2015).

Při pozorování jsem se zaměřila na oblast sociálních dovedností, práce schopnost, sebeobsluhu a řeč. Oblasti, které jsem sledovala jsem si zaznamenávala do mnou vytvořených tabulek. Při vytváření záznamového archu jsem se inspirovala tabulkami od Bednářové a Šmardové (2010) a rovněž Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Vyplněné tabulky nalezneme v přílohách této práce.

5.3.3 Orientační test školní zralosti

Nejužívanější metodou v oblasti školní připravenosti je Orientační test školní zralosti. Původní Kernův test obsahoval 12 úkolů, u nás je ale známější především modifikace od Jaroslava Jiráska, která obsahuje úkoly 3. Kern-Jiráskův test je zkouška, která je zaměřena na zjištění úrovně jemné motoriky a koordinace ruky a oka (vizuomotoriky). Test je rozdělen na 3 dílčí zkoušky, které jsou hodnoceny tak, že nejnižší počet získaných bodů označuje nejlepší výsledek. Celkový výsledek, dle počtu bodů, je vyhodnocen jako nadprůměrný, průměrný nebo podprůměrný (Svoboda et al., 2015).

Vyhodnocování testu probíhá v souladu s příručkou od Jaroslava Jiráska. První zkouška je zaměřena na kresbu mužské postavy. Nejlepší hodnocení obdrží dítě, které nakreslí mužskou postavu se všemi detaily jako je krk, oči, uši, ústa, nos, vlasy, pět prstů na každé ruce. Hlava nesmí být větší než tělo, postava musí být nakreslena syntetickým způsobem. Každá postava, která postrádá něco z výše uvedeného výčtu, je hodnocena ziskem více než jednoho bodu. Druhým úkolem dítěte je napodobit písmo podle daného vzoru. Nejnižším počtem bodů je ohodnoceno napodobení, které je čitelné, obsahuje spojená písmena ve tři slova a jehož součástí je velké první písmeno. Dále nesmí chybět ani tečka nad písmenem i a věta by měla ležet na vodorovné linii. Poslední část testu zkoumá, zda je dítě schopno napodobit podle vzoru sestavu bodů. Nejlepším výsledkem je hodnocena soustava bodů velmi podobná předloze. Povoleno je pouze minimální odchýlení jednoho bodu oproti předloze.

Dítě může tento test absolvovat kdekoliv, kde mu bude vytvořeno vhodné pracovní prostředí. Pracovala jsem s každým dítětem individuálně. Každé dítě jsem testovala odděleně od ostatních dětí ve třídě, aby nedocházelo k nežádoucímu rozptylování. Vyplněné Orientační testy jednotlivých dětí nalezneme v přílohách této práce.

5.4 Výsledky výzkumu

5.4.1 Silvie

Anamnéza

Dívce bylo v době vyšetření 5 let a 9 měsíců. Žije v úplné rodině, má mladšího bratra, který navštěvuje třídu mladších dětí v téže školce. Prodělala pouze běžná onemocnění typická pro dětský věk. Mezi její zájmy patří kresba a vyrábění. Zajímá se o různé princezny z pohádek a ráda si na ně hraje. Dívka je ostýchavá a málo společenská.

Pozorování

Sociální dovednosti

V oblasti sociálních dovedností má dívka určité nedostatky. Obtíže se objevují zejména při komunikaci s ostatními. Je stydlivá, ve třídě má jednu kamarádku, se kterou tráví většinu času. Jestliže kamarádka do třídy nedorazí, hraje si sama. Problém nastává i v komunikaci s učitelkou. O hračky je schopna se podělit pouze v případě, že ji na situaci upozorní učitelka. Nemá potíže se podřídit autoritě. Nesnáze se vyskytují taktéž při činnostech, ve kterých je potřeba spolupráce s ostatními. Dívka zvládá odloučení od rodiny.

Práceschopnost

Dívka zvládá záměrně se soustředit na činnost, projevuje o ni zájem. Při práci je samostatná, klidná a pracuje podle pokynů učitelky. Když něco vyrábí nikam nespěchá, naopak si dává pozor, aby byla pečlivá a trpělivá.

Sebeobsluha

Samostatné oblékání většinou zvládá, jen občas potřebuje pomoci například se zaseknutým zipem. V porovnání s ostatními dětmi (stejného věku) dívce trvá oblékání delší dobu. Základní hygienické návyky bezpečně ovládá. Rovněž si po sobě uklízí, ať už se jedná o hračky nebo o pracovní místo u stolu. Co se týče stolování, dívka si sama donese ke stolu jídlo, pití i příbor. Drobné obtíže se však objevují u držení příboru. Protože je dívka levák, je pro ni náročné držet příbor odlišně od dětí sedících s ní u jednoho stolečku, kteří jsou praváci. Po upozornění příbor drží již správně.

Řeč

Když dívka hovoří, tak vyslovuje správně. Rozumí slyšenému. Velkou překážkou je pro ni něco popsat, vysvětlit. Když se učitelka na něco zeptá přímo jí, dívka dlouho mlčí. Teprve po nějaké době nesměle a potichu odpoví. Slovní zásobu má však úměrnou věku, gramaticky mluví taktéž správně.

Orientační test školní zralosti

Jak jsem již uvedla, dívka je levák. Tužku drží správně. Veškerým pokynům k testu rozuměla, na nic se dále nedotazovala.

Postavu dívka nakreslila hodně malou. Má hlavu, trup i končetiny. Na hlavě se nachází klobouk. Součástí obličeje jsou oči, nos i ústa. Na ruce se objevují tři prsty. Chybí krk a uši. Zobrazení postavy je syntetické.

Napodobené písmo je členěné na 3 části. Lze rozpoznat 4 písmena z předlohy.

Soustava bodů je podobná předloze uspořádáním i počtem bodů. Některé body se lehce vychylují z řádků. Napodobený obrazec je oproti předloze zmenšený.

V celkovém součtu dívka získala 7 bodů, což je hodnocení průměrného výkonu.

5.4.2 Emma

Anamnéza

Dívce bylo v době vyšetření 5 let a 3 měsíce. Přestože dovrší věku 6 let až ke konci roku, rodiče si přejí, aby dívka do základního vzdělávání vstoupila předčasně. Dívka žije v úplné rodině, nemá žádné sourozence. Prodělala pouze běžná dětská onemocnění. Ráda vyrábí, kreslí a mazlí se s plyšáky. Dívka je stydlivá a má problémy s komunikací.

Pozorování

Sociální dovednosti

Dívce dělá komunikace velké problémy. Ve třídě má jednu kamarádku, s ostatními nekomunikuje. Učitelce odpoví, když je tázána, lze si však povšimnout dlouhého váhání. Když za ní přijde některé z dětí poprosit o hračku, se kterou si dívka hraje, vždy se podřídí a hračku předá dítěti. Sama si posléze jde najít jinou činnost či předmět ke hře. Dívka se podřizuje autoritě. Obtíže jí dělají kooperativní úlohy. Občas je smutná, protože jí chybí maminka, nicméně po chvilce se opět zapojí do probíhající aktivity.

Práceschopnost

Záměrně se soustředí na činnost, projevuje o ni zájem. Při práci je samostatná, pracuje poklidně a vždy podle pokynů učitelky.

Sebeobsluha

Dívka se víceméně samostatně oblékne, pouze někdy potřebuje pomoci s převrácením oděvu, či se zapnutím zipu u bundy. Má základní hygienické návyky, automaticky si po sobě uklidí nepořádek. Ovládá stolování. Ke stolu si sama donese jídlo i pití, příbor drží správně.

Řeč

Vyslovuje správně, slyšenému rovněž rozumí. Potíže jí dělá cokoli popsat, vysvětlit či sdělit. Slovní zásobu má přiměřenou věku. V dívčině mluvě se neobjevují gramatické chyby.

Orientační test školní zralosti

Dívka je pravák. Tužku drží správně špetkovým úchopem. Všem pokynům k jednotlivým úlohám rozuměla.

Kresba postavy se dívce povedla. Postava má hlavu, trup a končetiny. V obličejí jsou oči, nos i velký úsměv. Hlavu s tělem spojuje krk. Dívka nezapomněla ani na detaily, pánovi nakreslila na hlavu klobouk, vyrobila mu takové vzorované oblečení a boty. Postava postrádá uši. Ačkoliv se na ruku objevuje všech 5 prstů, paže i s prsty jsou zobrazeny pouze jednou čarou, nikoli synteticky.

Napodobení písma je stále ještě čitelné. Písmena jsou spojena ve 3 slova. Nad písmenem i ani na konci věty nechybí tečky.

Sestava bodů dívky je téměř dokonale napodobená vzoru. Celek je oproti předloze mírně zvětšený.

Celkový součet získaných bodů je 5. Dívka se svým výsledkem řadí k nadprůměru.

5.4.3 Miloslav

Anamnéza

V období vyšetření bylo chlapci 6 let a 1 měsíc. Chlapcovi rodiče se rozvádějí a již nežijí v jedné domácnosti. Má starší sestru. Chlapec v pěti letech prodělal mononukleózu. Nemoc měla těžký průběh. Chlapec z tohoto důvodu dlouho chyběl v MŠ. Mezi jeho záliby patří hry na počítači, taktéž velmi rád vyrábí. Při práci si dává velmi záležet na detailech,

je pečlivý. Pravidelně dochází k logopedovi, kde trénuje výslovnost souhlásky R. Ačkoli se jedná o předškoláka, vřůstem patří k nejmenším dětem ve třídě.

Pozorování

Sociální dovednosti

Chlapec je komunikativní, přirozeně komunikuje s ostatními dětmi i s učitelkou. O hračky se někdy dělit nechce, proto je občas potřeba zásahu učitelky. Rovněž se mu čas od času stane, že neposlechne hned napoprvé paní učitelku. Při kooperativních aktivitách někdy spolupracuje s dětmi, jindy raději pracuje samostatně. Odloučení od rodiny chlapec zvládá.

Práceschopnost

Kvůli chlapcově roztěkanosti mu někdy dělá problém soustředit se na činnost. Jeho soustředěnost pozitivně ovlivňuje vhodná motivace. Chlapec je tvořivý, o činnosti projevuje zájem. Při práci je relativně samostatný. Často se ale stává, že do své práce nadměrně začleňuje učitelku. Pracuje poklidně v případě, kdy jsou zvolené činnosti pestré a netrvají příliš dlouho. Chlapec pracuje přesně podle pokynů či stanoveného postupu.

Sebeobsluha

Chlapec nemá vůbec žádné obtíže s oblékáním. Samostatně se obleče, vysleče a oděv uloží do skříňky. Základní hygienické návyky má dobře osvojené. Co už zvládá obtížněji je úklid. Od úklidu odbíhá, ale po připomenutí se vrátí a uklidí si své místo. Ke stolu si zvládne sám donést jídlo i pití, ačkoliv činnost mu trvá. Lze pozorovat nechut' k jídlu. Pakliže se do jídla pustí, zvládá správné držení příboru.

Řeč

Chlapec ráčkuje. Slyšenému rozumí. Drobné obtíže se objevují při popisu či vysvětlování, chlapec dlouho váhá, než něco řekne. Slovní zásobu má přiměřenou věku. Po gramatické stránce komunikuje správně.

Orientační test školní zralosti

Chlapec píše pravou rukou. Psací potřebu drží správně. Pokynům rozuměl bez dotazování.

Postava má hlavu, krk, tělo i končetiny. V obličejí se nachází oči a ústa, nicméně chybí nos a uši. Na hlavě s nevyskytují ani vlasy, ani klobouk. Pán má na každé ruce pouze tři prsty. Postava je nakreslena syntetickým způsobem.

Napodobení psacího písma je zdařilé. Písmo je ve vodorovné linii. První písmeno má výšku velkého písmene. Věta je rozdělena na tři části, písmena na sebe dokonale navazují. Nechybí ani tečka nad i ani na konci věty. Pouze jedno písmeno se odlišuje od zadání.

Zobrazení bodů je dokonale napodobené. Napodobený obrazec je oproti předloze zmenšený.

Chlapec získal v celém testu celkově 6 bodů. Svým výsledkem spadá do hodnocení nadprůměrný.

5.4.4 Tomáš

Anamnéza

V době vyšetření byl chlapec starý 6 let a 7 měsíců. Chlapci byla o jeden rok odložena školní docházka. Vyrůstá v úplné rodině, má jednoho staršího bratra. Prodělal pouze běžná onemocnění typická pro dětský věk. Hodně toho ví o dinosaurech a autech, rád hraje hry na počítači či tabletu. Chlapec má diagnostikovanou lehčí formu poruchy pozornosti s hyperaktivitou.

Pozorování

Sociální dovednosti

Přirozeně komunikuje s ostatními dětmi, ale velký problém mu dělá podělit se s nimi o hračky, se kterými si hraje on sám. Občas mu dělá obtíže podřídit se autoritě. To se projevuje především tak, že chlapec neuposlechne ihned. Autorita musí své požadavky zopakovat a vyžadovat jejich splnění. Chlapec neumí spolupracovat s ostatními dětmi. Ze sociálních dovedností bezpečně zvládá odloučení od rodiny.

Práceschopnost

Záměrně se soustředit na činnost zvládá velmi obtížně. Soustředí se pouze krátkodobě a jen na činnosti, u kterých je vhodně motivován. O činnost projevuje zájem v případě, když ho aktivita něčím zaujme. Může být neobvyklá nebo korespondovat s jeho oblíbenými tématy. Při práci je částečně samostatný, částečně ale i závislý na pomoci učitelky.

Chlapec nepracuje v klidu, je nepozorný a hyperaktivní. Podle pokynů je schopen pracovat v situaci, kdy jsou instrukce opakovaně připomínány.

Sebeobsluha

Chlapec bezpečně zvládá samostatné oblékání. Má základní hygienické návyky. Jediné, co z oblasti sebeobsluhy nezvládá je uklízení si po sobě. Od úklidu odbíhá a dlouho mu trvá udělat pořádek. Stolování zvládá samostatně. Ke stolu si donese jídlo i pití, příbor u obědu drží správně.

Řeč

V oblasti řeči jsem u chlapce nezaznamenala žádné úskalí. Správně vyslovuje, rozumí slyšenému. Samostatně popisuje i vysvětlí, slovní zásobu má přiměřenou, gramaticky mluví rovněž správně.

Orientační test školní zralosti

Chlapec je pravák, tužku drží správně. Instrukcím rozuměl bez dotazování. Při vyplňování testu byl netrpělivý a ukvapený.

Postava má hlavu, tělo i končetiny. V obličeji se nachází oči a úsměv, na hlavě se objevují vlasy. Co postavě chybí je krk, nos a uši. Postava je zobrazena synteticky. Na rukou se vyskytují pouze tři prsty.

Napodobené písmo je podobné předloze. Počáteční písmeno má velikost velkého písmene. Věta je rozdělena na tři části. Jednotlivá písmena na sebe plynule navazují. Chybí tečka nad i a na konci věty.

Napodobení soustavy bodů je tvarově podobné, počet bodů odpovídá předloze. Tři tečky jsou vychýleny ze sloupce.

Počet získaných bodů je 7. Jedná se o průměrný výsledek.

5.4.5 Sebastian

Anamnéza

Chlapci bylo v době vyšetření 6 let a 0 měsíců. Pochází z úplně rodiny, má staršího bratra. Neprodělal žádná závažná onemocnění. Chlapec volný čas tráví hrou na počítači či tabletu. Hodně toho ví o autech a motorkách, baví ho vyrábění. Chlapec dochází na logopedii, kde trénuje výslovnost sykavek.

Pozorování

Sociální dovednosti

Přirozeně komunikuje s ostatními. O hračky je schopen se podělit pouze s kamarády, proto někdy do situace musí zasáhnout učitelka. Chlapec ovládá podřízení se autoritě. Při kooperativních činnostech spolupracuje s ostatními. Odloučení od rodiny rovněž zvládá.

Práceschopnost

Chlapec se na činnost záměrně soustředí. O činnosti jasně projevuje zájem. Při práci je schopný určité samostatnosti, nicméně často vyžaduje u práce přítomnost učitelky. Pracuje v klidu i podle daných instrukcí.

Sebeobsluha

Chlapci je potřeba pomoci někdy se zaseknutým zipem nebo se zavázáním tkaniček, jinak zvládá oblékání sám. Má základní hygienické návyky. Svě pracovní místo si uklidí, až ho napomene učitelka. Stolování ovládá. Ke stolu si donese jídlo i pití, u jídla vhodným způsobem používá příbor.

Řeč

Jak jsem již uvedla v anamnéze, chlapec dochází na logopedii, kde se učí správně vyslovovat sykavky. Rozumí slyšenému. Také je schopný něco popsat či vysvětlit. Jeho slovní zásoba je úměrná věku. Gramaticky chlapem hovoří bez chyb.

Orientační test školní zralosti

Píše pravou rukou, tužku drží správně. Pokynům rozuměl.

Primitivní postava má hlavu, trup a končetiny. Končetiny jsou zobrazeny jednou čarou. Na každé ruce se nachází tři prsty. V obličeji má pán oči a nos. Na hlavě se nachází tři vlasy. Postavě chybí uši, ústa a krk.

Písmo se moc nepodobá předloze. S předlohou jsou si podobná dvě písmena. První písmeno má velikost velkého písmene a věta je rozdělena do tří částí.

Celek napodobených bodů je podobný předloze, je však trošku zmenšený. Oproti předloze chlapci chybí jedna tečka.

Chlapec celkově získal 11 bodů. Jedná se o horní hranici průměrného výsledku.

5.4.6 Roman

Anamnéza

V době vyšetření měl chlapec 6 let a 2 měsíce. Pochází z úplné rodiny. Má tři sourozence, dva starší bratry a jednu mladší sestru. Prodělal jen běžná dětská onemocnění. Má hodně vědomostí o zvířatech. Do školky nosí často encyklopedie a doma sleduje dokumenty o přírodě. Špatně vyslovuje souhlásky R a L, proto pravidelně dochází k logopedovi.

Pozorování

Sociální dovednosti

Přirozeně komunikuje s ostatními dětmi. O hračky se s dětmi podělí, někdy ho ale musí upozornit učitelka. Chlapec se podřídí autoritě, s ostatními dětmi při činnostech spolupracuje. Odloučení od rodiny chlapci někdy dělá potíže.

Práceschopnost

Záměrně se soustředí na činnost a projevuje o ni zájem. Při práci není vždy samostatný, často vyžaduje přítomnost učitelky. Bezpečně zvládá pracovat v klidu. Pracuje vždy podle pokynů učitelky.

Sebeobsluha

Chlapec je v oblékání samostatný a vždy první převlečený. Má základní hygienické návyky. Po výzvě učitelky si po sobě uklidí své pracovní místo. Ke stolu si zvládne sám donést jídlo i pití, jen příbor občas drží špatně.

Řeč

Jak jsem již zmínila, chlapec špatně vyslovuje souhlásky R a L. Slyšenému rozumí. Popsat či něco vysvětlit zvládá s pomocí. Má omezenou slovní zásobu, ale je schopen určitým způsobem vyjádřit své potřeby. Po gramatické stránce se v řeči občas objevují chyby.

Orientační test školní zralosti

Chlapec píše pravou rukou. Psací potřebu drží správným způsobem.

Postava pána má hlavu, tělo i končetiny. V obličejí se objevují oči, nos i ústa. Na hlavě má pán vlasy. Postavě chybí uši a krk. Zobrazení je syntetické.

Napodobené písmo není podobné předloze. Vzoru se nepodobá ani jedno písmeno.

Obrazec se nepodobá předloze. Mimo teček je tvořen i čarami.

Chlapec obdržel v celkovém součtu 12 bodů. Výsledné hodnocení je podprůměrné.

5.5 Interpretace výsledků

Výzkumné šetření odhalilo úroveň školní připravenosti u 6 dětí předškolního věku. U každého jednotlivého dítěte byla provedena anamnéza zaměřená na získání základních informací o dítěti, jeho nukleární rodině, ranném vývoji, zájmech a obtížích. Dále u každého jedince proběhlo zaznamenání stupně osvojených dovedností v sociální oblasti, práceschopnosti, sebeobsluhy a řeči. Nakonec každé dítě vyplnilo Orientační test školní zralosti od Jaroslava Jiráska.

Výsledkem anamnézy je zjištění, že vybraný vzorek dětí se v době šetření pohyboval ve věkovém složení od 5 let a 3 měsíců do 6 let a 7 měsíců. Až na jedno dítě pochází většina z úplné rodiny. Mají různý počet sourozenců, od žádného po tři sourozence. Jedno dítě prodělalo vážnější onemocnění, ostatní prodělaly pouze běžná onemocnění typická pro dětský věk. U dětí se liší jejich zájmy. Záliby se odlišují v závislosti na pohlaví a rodinných podmínkách. Dle anamnézy se u dětí objevují obtíže v oblasti sociálních dovedností a ve špatné výslovnosti určitých hlásek (R, L a sykavky).

Na základě pozorování bylo vyzkoumáno, že vybrané děti mají obtíže v okruhu sociální sféry. Přirozená komunikace dělá problém dívkám, u chlapců nebyly zaznamenány potíže. Dále pět ze šesti dětí není schopno se podělit o hračky bez zásahu učitelky. U čtyřech ze šesti dětí se rovněž objevují určitá úskalí při činnostech vyžadujících spolupráci s ostatními.

V oblasti práceschopnosti děti vykazují vysokou úroveň dovedností. Lehké obtíže byly zaregistrovány pouze v samostatnosti při práci. Zde se konkrétně jedná o čtyři děti, které vyžadují častou přítomnost učitelky při své samostatné práci.

Sebeobsluhu děti většinou zvládají, mají správné základní návyky v oblasti hygieny i stolování. Polovina dětí se oblékne samostatně bez dopomoci, druhá polovina jen někdy potřebuje asistenci dospělého. Tři děti si bez připomenutí nezvládají po sobě uklidit své pracovní místo, jedno dítě uklidí i po připomenutí pouze s velkými obtížemi.

V ústním projevu bylo zjištěno, že polovina dětí neumí správně vyslovovat některé hlásky. Popisování či vysvětlování zvládá pouze třetina dětí, ostatním dělá úloha obtíž.

Díky vyplněným Orientačním testům školní zralosti a jejich vyhodnocením, podle příručky od Jaroslava Jiráska, byly stanoveny následující výsledky.

V úloze kresba mužské postavy získaly děti od dvou do čtyř bodů. Nejlepším hodnocením byl zisk dvou bodů u tří dětí a nejhorším výsledkem byly čtyři body, které získalo jedno dítě. Žádná z postav nemohla být hodnocena ziskem jednoho bodu, protože každé postavě vždy něco chybělo. Všechny děti zapomněly nakreslit uši, často chyběl rovněž krk či nos. Více než polovina dětí nenakreslila pět prstů na každé ruce. Nejhorší hodnocení obdržela primitivní kresba s trupem, jejíž končetiny byly zobrazeny jednou čarou.

Druhá zkouška byla zaměřená na napodobení psacího písma. Nejlepšího výsledku dosáhly tři děti, které obdržely v úloze dva body. Jejich napodobené písmo bylo ještě čitelné, písmena jsou dokonale spojena ve tři slova. Nejhoršího výsledku dosáhlo dítě, které získalo pět bodů. Jeho písmo není podobné předloze, vzoru se nepodobá ani jedno písmeno.

Posledním úkolem bylo napodobit podle vzoru skupinu bodů. Nejlepšího hodnocení dosáhly dvě děti, které získaly jeden bod. Jejich napodobení lze označit jako téměř dokonalé. Nejhorším výsledkem byl zisk pěti bodů u jednoho dítěte. Jeho napodobení se vůbec nepodobá vzoru, obrazec je mimo teček složen i z čar.

Celkové hodnocení podle součtu získaných bodů z jednotlivých úloh ukázalo, že výsledek nadprůměrný získaly dvě děti, průměrný výsledek obdržely tři děti a jedno dítě bylo hodnoceno výsledkem podprůměrný.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma *Přípravenost dítěte pro vstup do základní školy* je tvořena částí teoretickou a praktickou.

Cílem teoretické části této práce bylo definovat a uvést klíčové pojmy a poznatky týkající se problematiky školní připravenosti. V první kapitole jsme si vymezili pojmy jako je školní zralost, školní připravenost a dítě předškolního věku. Ve druhé kapitole jsme se zabývali rozbohem jednotlivých složek školní zralosti (zralost fyzická, psychická, sociální a emoční). Ve třetí kapitole jsme nahlíželi na připravenost z hlediska Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Čtvrtá kapitola pojednávala o vstupu do základní školy, o zápisu, odkladu i předčasném vstupu.

Cílem praktické části bylo za pomoci kvalitativního výzkumu zjistit úroveň připravenosti pro vstup do základní školy u vybraných dětí předškolního věku. Praktická část práce byla tvořena pátou kapitolou, kde jsme si vymezili cíle výzkumu, výzkumný vzorek a výzkumné metody. Kapitola rovněž obsahuje výsledky výzkumu a jejich následnou interpretaci. Byly položeny tyto výzkumné otázky: Ve které z pozorovaných oblastí budou děti zaostávat nejčastěji? Jakou úroveň jemné motoriky a vizuomotoriky budou děti vykazovat?

Výzkum školní připravenosti proběhl v únoru 2020 v rámci souvislé pedagogické praxe. Realizace výzkumu probíhala v MŠ Leština ve věkově smíšené třídě Žabiček. Výzkumným vzorkem bylo 6 vybraných dětí předškolního věku. Konkrétně se jednalo o 4 chlapce a 2 dívky. Při výzkumném šetření bylo využito metod anamnestického rozhovoru, pozorování a Jiráskova testu. Výzkum byl u každého jednotlivého dítěte tvořen anamnézou, výsledkem pozorování vybraných oblastí (sociální dovednosti, práceschopnost, sebeobsluha, řeč) a výkonem v Orientačním testu školní zralosti od Jaroslava Jiráska.

Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že děti pochází z různých prostředí a mají odlišné zájmy i obtíže. Z pozorovaných oblastí děti zaostávaly nejvíce v sociálních dovednostech a v ústním projevu. Konkrétně dětem dělá potíže spolupracovat s ostatními, podělit se o hračku, správně vyslovovat některé hlásky a něco popsat či vysvětlit. V Orientačním testu školní zralosti bylo zjištěno, že dvě děti vykazují nadprůměrné dovednosti v oblasti jemné motoriky a vizuomotoriky, tři děti zvládají tyto dovednosti průměrně a jedno dítě podprůměrně.

Výsledky šetření mi objasnily, že každé dítě je ve vývoji individuální. Přestože je dána pro jistý věk určitá norma, každé dítě má své přednosti v určité oblasti, kdežto v jiné může zaostávat. Proto je potřeba každého jedince posuzovat individuálně a brát v potaz veškeré faktory působící na jeho výchovu a vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Rozvoj grafomotoriky: jak rozvíjet kreslení a psaní*. Brno: Computer Press, 2006. Dětská naučná edice. ISBN 80-251-0977-1.
2. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Brno: Computer Press, 2010. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-251-2569-4.
3. BUDÍKOVÁ, Jaroslava, Pavla KUNCOVÁ a Patricie KRUŠINOVÁ. *Je vaše dítě připraveno do první třídy?: [co potřebuje budoucí prvňáček umět a znát]*. Brno: Computer Press, 2004. Rozvoj osobnosti (Computer Press). ISBN 80-7226-637-3.
4. DOLEŽALOVÁ, Jana. *Rozvoj grafomotoriky v projektech*. Vydání druhé. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1146-4.
5. ESSA, Eva L. *Introduction to early childhood education*. Cengage Learning, 2012.
6. FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. Vyd. 2. Přeložil Hana VAŇKOVÁ. Praha: Portál, 2012, 130 s. ISBN 978-80-262-0195-3.
7. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.
8. JIRÁSEK, Jaroslav. *Orientační test školní zralosti*. Bratislava: Psychodiagnostika s. r. o., 1992.
9. JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Je naše dítě zralé na vstup do školy?*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4750-7.
10. KLÉGROVÁ, Jarmila. *Máme doma prvňáčka*. Praha: Mladá fronta, 2003, 144 s. ISBN 8020410201.
11. KOLÁŘ, Zdeněk. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.
12. KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana a Branislav PUPALA, ed. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
13. KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1568-1.
14. KROPÁČKOVÁ, Jana. *Budeme mít prvňáčka: pro rodiče dětí od 5 let*. Praha: Portál, 2008. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 978-80-7367-359-8.

15. KROPÁČKOVÁ, Jana a Renata LEŽALOVÁ. *Vstup do školy*. Praha: Raabe, c2012, 74, 42 s. Školní zralost, 2. ISBN 978-80-87553-53-4.
16. KUCHARSKÁ, Anna a Daniela ŠVANCAROVÁ. *Bezstarostné roky?: kroky a krůčky předškolním věkem : poradenství pro rodiče*. Ilustroval Edita PLICKOVÁ. Brno: Edika, 2017. ISBN 978-80-266-1105-9.
17. KUTÁLKOVÁ, Dana. *Jak připravit dítě do 1. třídy: rozvoj obratnosti, smyslové vnímání, řeč, náměty na hry, kresba, školní zralost*. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 80-247-1040-4.
18. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.
19. MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0519-7.
20. NÁDVORNÍKOVÁ, Hana. *Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2011, 160 s. Nahlížet-nacházet. ISBN 978-80-86307-87-9.
21. OTEVŘELOVÁ, Hana. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1092-4.
22. PETROVÁ, Alena. Vstup dítěte do školy. In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.
23. PLEVOVÁ, Irena. Období předškolního věku. In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.
24. PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
25. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
26. PUGNEROVÁ, Michaela. Výtvarný projev v dětském věku. In: ŠMELOVÁ, Eva, Alena PETROVÁ a Eva SOURALOVÁ. *Připravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu současného kurikula*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 312 s. Monografie. ISBN 978-80-244-3345-5.
27. ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014, 390 s. ISBN 978-80-262-0772-6.

28. SVOBODA, Mojmír, Dana KREJČÍŘOVÁ a Marie VÁGNEROVÁ. Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Vydání třetí. Praha: Portál, 2015, 791 s. ISBN 978-80-262-0899-0.
29. ŠULOVÁ, Lenka a Renata LEŽALOVÁ. *Diagnostika školní zralosti*. Praha: Raabe, c2012, 1 sv. (různé stránkování). Školní zralost, 1. ISBN 978-80-87553-52-7.
30. ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Vydala Univerzita Karlova Nakladatelství Karolinum, 2004, 247 s. ISBN 8024608774.
31. ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007, 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
32. UŽDIL, Jaromír. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta: výtvarný projev a psychický život dítěte*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-599-7.
33. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.
34. VERECKÁ, Naděžda. *Jak pomáhat dětem při vstupu do školy: Je vaše dítě zralé pro školu? A vy?*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-474-2.
35. VYSKOTOVÁ, Jana a Kateřina MACHÁČKOVÁ. *Jemná motorika: vývoj, motorická kontrola, hodnocení a testování*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4698-2.

Legislativa

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. (2018). Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze. Dostupný z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Dostupný z <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění účinném od 1. 9. 2019. Dostupná z <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění účinném od 1. 9. 2019. Dostupná z <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlasky-ke-skolskemu-zakonu>

SEZNAM ZKRATEK

MŠ	Mateřská škola
ZŠ	Základní škola
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
CNS	Centrální nervová soustava

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Tabulka pozorování – Silvie

Příloha č. 2 Tabulka pozorování – Emma

Příloha č. 3 Tabulka pozorování – Miloslav

Příloha č. 4 Tabulka pozorování – Tomáš

Příloha č. 5 Tabulka pozorování – Sebastian

Příloha č. 6 Tabulka pozorování – Roman

Příloha č. 7 Vyplněný orientační test školní zralosti – Silvie

Příloha č. 8 Vyplněný orientační test školní zralosti – Emma

Příloha č. 9 Vyplněný orientační test školní zralosti – Miloslav

Příloha č. 10 Vyplněný orientační test školní zralosti – Tomáš

Příloha č. 11 Vyplněný orientační test školní zralosti – Sebastian

Příloha č. 12 Vyplněný orientační test školní zralosti – Roman

Příloha č. 13 Tabulka získaných bodů jednotlivých dětí v jednotlivých úlohách Orientačního testu školní zralosti

Příloha č. 1 Tabulka pozorování – Silvie

	Sociální dovednosti	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Přirozeně komunikuje s ostatními			X
2	Dělí se o hračky		X	
3	Podřídí se autoritě	X		
4	Spolupracuje s ostatními			X
5	Zvládá odloučení od rodiny	X		

	Práceschopnost	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Záměrně se soustředí na činnost	X		
2	Projevuje zájem o činnost	X		
3	Při práci je samostatné	X		
4	Pracuje v klidu	X		
5	Pracuje podle pokynů	X		

	Sebeobsluha	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Samostatně se oblékne		X	
2	Má základní hygienické návyky	X		
3	Uklidí si po sobě	X		
4	Donese si ke stolu jídlo a pití	X		
5	Správně drží příbor		X	

	Řeč	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Správně vyslovuje	X		
2	Rozumí slyšenému	X		
3	Popisuje, vysvětlí			X
4	Má přiměřenou slovní zásobu	X		
5	Mluví gramaticky správně	X		

Příloha č. 2 Tabulka pozorování – Emma

	Sociální dovednosti	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Přirozeně komunikuje s ostatními			X
2	Dělí se o hračky	X		
3	Podřídí se autoritě	X		
4	Spolupracuje s ostatními			X
5	Zvládá odloučení od rodiny		X	

	Práceschopnost	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Záměrně se soustředí na činnost	X		
2	Projevuje zájem o činnost	X		
3	Při práci je samostatné	X		
4	Pracuje v klidu	X		
5	Pracuje podle pokynů	X		

	Sebeobsluha	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Samostatně se oblékne		X	
2	Má základní hygienické návyky	X		
3	Uklidí si po sobě	X		
4	Donese si ke stolu jídlo a pití	X		
5	Správně drží příbor	X		

	Řeč	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Správně vyslovuje	X		
2	Rozumí slyšenému	X		
3	Popisuje, vysvětlí			X
4	Má přiměřenou slovní zásobu	X		
5	Mluví gramaticky správně	X		

Příloha č. 3 Tabulka pozorování – Miloslav

	Sociální dovednosti	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Přirozeně komunikuje s ostatními	X		
2	Dělí se o hračky		X	
3	Podřídí se autoritě		X	
4	Spolupracuje s ostatními		X	
5	Zvládá odloučení od rodiny	X		

	Práceschopnost	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Záměrně se soustředí na činnost		X	
2	Projevuje zájem o činnost	X		
3	Při práci je samostatné		X	
4	Pracuje v klidu		X	
5	Pracuje podle pokynů	X		

	Sebeobsluha	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Samostatně se oblékne	X		
2	Má základní hygienické návyky	X		
3	Uklidí si po sobě		X	
4	Donese si ke stolu jídlo a pití		X	
5	Správně drží příbor	X		

	Řeč	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Správně vyslovuje			X
2	Rozumí slyšenému	X		
3	Popisuje, vysvětlí		X	
4	Má přiměřenou slovní zásobu	X		
5	Mluví gramaticky správně	X		

Příloha č. 4 Tabulka pozorování – Tomáš

	Sociální dovednosti	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Přirozeně komunikuje s ostatními	X		
2	Dělí se o hračky			X
3	Podřídí se autoritě		X	
4	Spolupracuje s ostatními			X
5	Zvládá odloučení od rodiny	X		

	Práceschopnost	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Záměrně se soustředí na činnost			X
2	Projevuje zájem o činnost		X	
3	Při práci je samostatné		X	
4	Pracuje v klidu			X
5	Pracuje podle pokynů		X	

	Sebeobsluha	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Samostatně se oblékne	X		
2	Má základní hygienické návyky	X		
3	Uklidí si po sobě			X
4	Donese si ke stolu jídlo a pití	X		
5	Správně drží příbor	X		

	Řeč	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Správně vyslovuje	X		
2	Rozumí slyšenému	X		
3	Popisuje, vysvětlí	X		
4	Má přiměřenou slovní zásobu	X		
5	Mluví gramaticky správně	X		

Příloha č. 5 Tabulka pozorování – Sebastian

	Sociální dovednosti	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Přirozeně komunikuje s ostatními	X		
2	Dělí se o hračky		X	
3	Podřídí se autoritě	X		
4	Spolupracuje s ostatními	X		
5	Zvládá odloučení od rodiny	X		

	Práceschopnost	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Záměrně se soustředí na činnost	X		
2	Projevuje zájem o činnost	X		
3	Při práci je samostatné		X	
4	Pracuje v klidu	X		
5	Pracuje podle pokynů	X		

	Sebeobsluha	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Samostatně se oblékne		X	
2	Má základní hygienické návyky	X		
3	Uklidí si po sobě		X	
4	Donese si ke stolu jídlo a pití	X		
5	Správně drží příbor	X		

	Řeč	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Správně vyslovuje			X
2	Rozumí slyšenému	X		
3	Popisuje, vysvětlí	X		
4	Má přiměřenou slovní zásobu	X		
5	Mluví gramaticky správně	X		

Příloha č. 6 Tabulka pozorování – Roman

	Sociální dovednosti	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Přirozeně komunikuje s ostatními	X		
2	Dělí se o hračky		X	
3	Podřídí se autoritě	X		
4	Spolupracuje s ostatními	X		
5	Zvládá odloučení od rodiny		X	

	Práceschopnost	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Záměrně se soustředí na činnost	X		
2	Projevuje zájem o činnost	X		
3	Při práci je samostatné		X	
4	Pracuje v klidu	X		
5	Pracuje podle pokynů	X		

	Sebeobsluha	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Samostatně se oblékne	X		
2	Má základní hygienické návyky	X		
3	Uklidí si po sobě		X	
4	Donese si ke stolu jídlo a pití	X		
5	Správně drží příbor		X	

	Řeč	Zvládá samostatně	Zvládá s pomocí	Nezvládá
1	Správně vyslovuje			X
2	Rozumí slyšenému	X		
3	Popisuje, vysvětlí		X	
4	Má přiměřenou slovní zásobu		X	
5	Mluví gramaticky správně		X	

Příloha č. 7 Vyplněný orientační test školní zralosti – Silvie

T-33

TZ Forma A

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Priezvisko a meno dieťaťa:		
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:		

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nejakého pána tak, ako to vieš.

© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968
Inštrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Lev pa li.

3. Tady jsou takové puntíky. Žkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobře sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

Lev pa li.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha č. 8 Vyplněný orientační test školní zralosti – Emma

T-33

TZ Forma A

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Priezvisko a meno dieťaťa:		
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:		

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

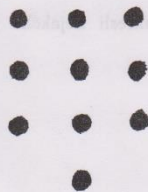
© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968
Inštrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Lev pa li.

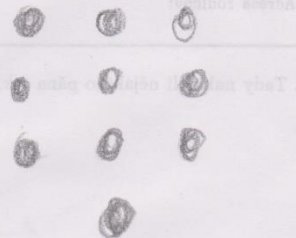
3. Tady jsou takové puntíky. Žkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobre sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

germa
ai.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha č. 9 Vyplněný orientační test školní zralosti – Miloslav

T-33

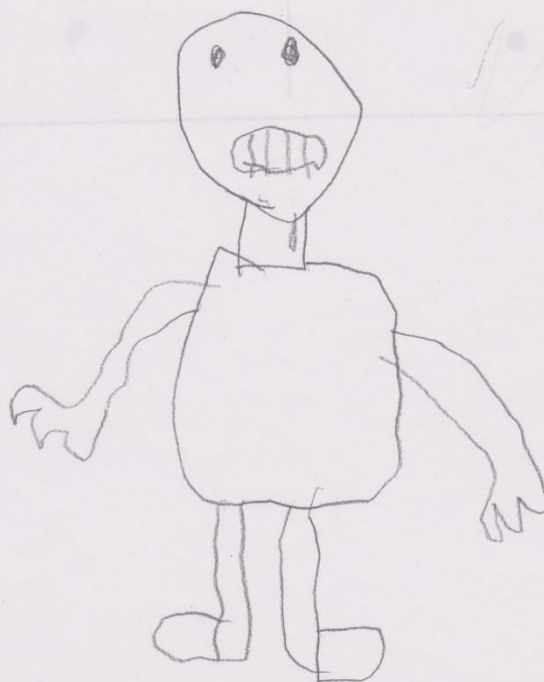
TZ Forma A

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI* ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Priezvisko a meno dieťaťa:			
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. Vek: r.	m. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:			

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968
Inštrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

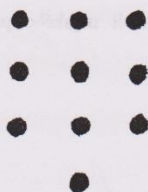
2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Lev pali.

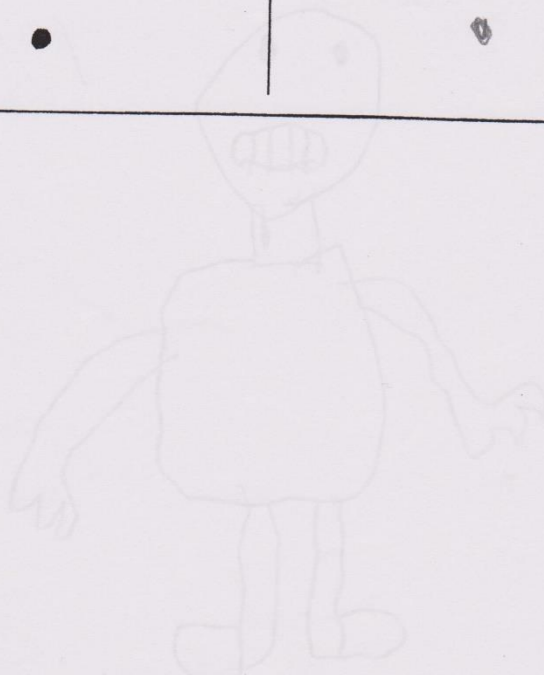
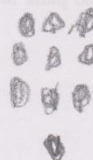
2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobre sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

Lev pali.

3. Tady jsou takové puntíky. Žkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha č. 10 Vyplněný orientační test školní zralosti – Tomáš

T-33.

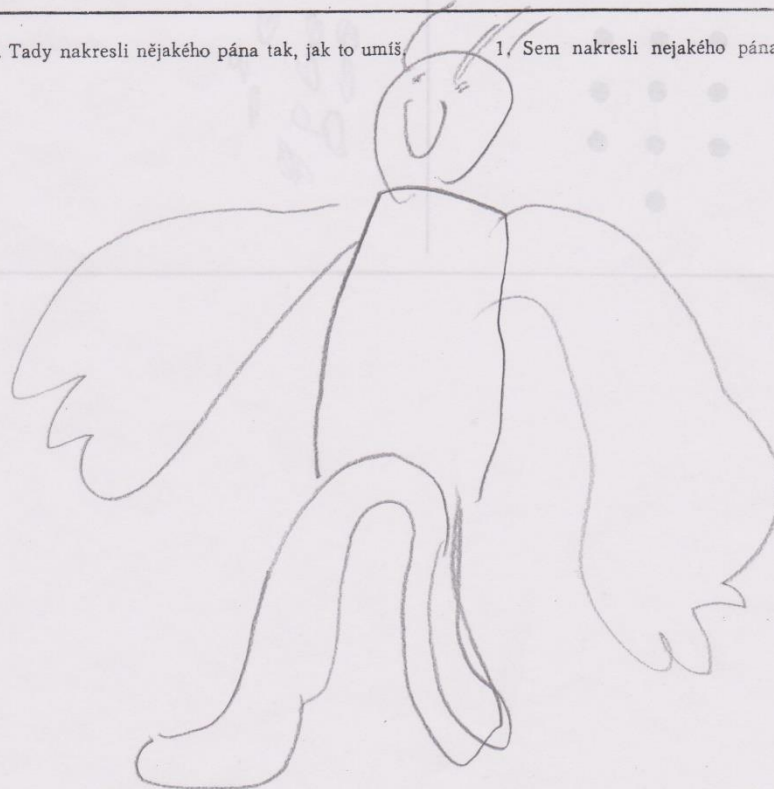
TZ Forma A

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Priezvisko a meno dieťaťa:		
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:		

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

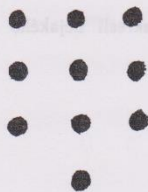
© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968
Inštrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Lev na li.

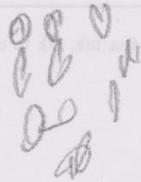
3. Tady jsou takové puntíky. Žkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobre sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

Lev na li.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha č. 11 Vyplněný orientační test školní zralosti – Sebastian

T-33

TZ Forma A

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte:			
Priezvisko a meno dieťaťa:			
Datum narození:	Věk: r.	m.	Datum vyšetření:
Dátum narodenia:	Vek: r.	m.	Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů:			
Adresa rodičov:			

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968
Instrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

Příloha č. 12 Vyplněný orientační test školní zralosti – Roman

T-33.

TZ Forma A

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Priezvisko a meno dieťaťa:			
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:	
Adresa rodičů: Adresa rodičov:			

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nejakého pána tak, ako to vieš.

© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

* Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968
Inštrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních prohlídek. SZdN, Praha 1968

Příloha č. 13 Tabulka získaných bodů jednotlivých dětí v jednotlivých úlohách Orientačního testu školní zralosti

Počet bodů v Orientačním testu školní zralosti	Kresba mužské postavy	Napodobení věty	Napodobení skupiny bodů	Celkový počet získaných bodů
Silvie	2	3	2	7 b.
Emma	2	2	1	5 b.
Miloslav	3	2	1	6 b.
Tomáš	3	2	2	7 b.
Sebastian	4	4	3	11 b.
Roman	2	5	5	12 b.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Monika Baslerová
Katedra nebo ústav:	Katedra psychologie a patopsychologie
Vedoucí práce:	Mgr. Simona Dobešová Cakirpaloglu, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Přípravenost dítěte pro vstup do základní školy
Název práce v angličtině:	Preparedness of a child for entrance to primary school
Anotace práce:	Bakalářská práce pojednává o problematice připravenosti dítěte pro vstup do základní školy. Vysvětluje základní pojmy, popisuje jednotlivé složky školní zralosti, nahlíží na problematiku z pohledu současného kurikula. Také se zabývá zápisem do základního vzdělávání, odkladem školní docházky či naopak předčasným vstupem.
Klíčová slova:	školní zralost, školní připravenost, dítě předškolního věku, vstup do základní školy
Anotace v angličtině:	The thesis discusses the issue of the child's preparedness for entrance to primary school. It explains the basic concepts, describes the various components of school maturity, looks at the issue from the perspective of the current curriculum. It also deals with registration in basic education, postponement of school attendance or, conversely, early entry.
Klíčová slova v angličtině	school readiness, school preparedness, preschool children, entrance to primary school
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Tabulka pozorování – Silvie Příloha č. 2 Tabulka pozorování – Emma Příloha č. 3 Tabulka pozorování – Miloslav Příloha č. 4 Tabulka pozorování – Tomáš Příloha č. 5 Tabulka pozorování – Sebastian Příloha č. 6 Tabulka pozorování – Roman Příloha č. 7 Vyplněný orientační test školní zralosti – Silvie Příloha č. 8 Vyplněný orientační test školní zralosti – Emma Příloha č. 9 Vyplněný orientační test školní zralosti – Miloslav Příloha č. 10 Vyplněný orientační test školní zralosti – Tomáš

	Příloha č. 11 Vyplněný orientační test školní zralosti – Sebastian Příloha č. 12 Vyplněný orientační test školní zralosti – Roman Příloha č. 13 Tabulka získaných bodů jednotlivých dětí v jednotlivých úlohách Orientačního testu školní zralosti
Rozsah práce:	41 s.
Jazyk práce:	Český